



Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt Primvm. Tobias primarii generis vir honoratus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

TOBIAS

MORALI DOCTRINA

ILLVSTRATVS.

PARS PRIMA.

CAPVT I.

Tobias primarij generis, vir honoratus.

TOBIAM VIRVM HEBRÆVM B
exatiffimæ virtutis, omnibus noscendum,
imò & scimitandum proponere animus est.
Præfanda tamen paucula de libro, qui Tobias inscri-
bitur.

§. I.

Tobias liber moribus formandis utilissimus est.
Non nemo ex iis, qui librum obtricare solent,
ingenuè dixit. Libellus est verè aureus. Ediscendus
esset à pueris, haud secus quàm decalogus, & in imo
pectoris diligentissimè condendus, in quo nihil nisi
mera pietatis semina, imò flores & fructus inveniun-
tur. Non minùs honorificum de eodem hoc libro
clogium est istud: Inter historia primum tenet lo-
cum liber Tobias: qui meâ quidem sententiâ felicis
Xenophontæ ac Aristotele tradit œconomiam. Nam
& exemplis vivis omnia, & salutaribus præceptis de-
monstrat. Nulla hominum ætas est, ordo nullus aut
sexus, qui non habeat ex hoc libro discere præce-
ptiones optimas, nemo est, qui sui hinc officij non
moneatur.

Liber Tobias Canonicus est. In ore duorum aut trium
testium stat omne verbum, assertionè Christi: tres nomi-
nasse suffecerit. Divus Irenæus libro adversus Valen-
tinum cap. 34. in testimonium venit. † Divus Cy-
prianus epistolâ 52. argumentum ex eo libro sumpsit
adversus Novicianos. Divus Augustinus l. 2. de do-
ctrinâ Christianâ c. 8. hunc ipsum in canone Scri-
pturæ Sanctæ collocavit, & ex eo ipsemet partem
sermonis ducentissimi vicesimi secundi pro con-
cione proposuit. Sat testimonij. Mihi unus Au-
gustinus loco mille testium est. Ad hunc cum anti-
quissimi Irenæus & Cyprianus aliique accedant rem
omni modo testatissimam habemus. Taceo Concilia,
quæ Tobias librum inter divina monumenta, ut ger-
manissimam eorum partem numerant. Ita dilucidè
Concilium Tridentinum. Itatorius Ecclesiæ consen-
sus & decreta. Sed jam in libri auctorem indage-
mus.

Scriptus hic liber creditur ab utroque Tobia tam
parente quàm filio. Nam Angelus utrique præcipiens:
*Vos autem, inquit, benedicite Deum, & narrate omnia mi-
rabilia ejus.* Hebræus & Græcus contextus apertissimè
hunc in modum loquuntur; scribite omnia hæc, quæ
contigerunt in libro. Nihilominus non usque adeò
id certum est, cum initio hic liber Chaldaicè sit scri-
ptus; quod Hieronymus præfatione ad Chromatium,
& Heliodorum testatur. Ab utriusque Tobias obitu,
tertius aliquis versus pauculos censetur adjecisse. De
hoc tam gracili libello Paulus suum illud pronuntia-
vit: *Omnia quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam
scripta sunt, ut per patientiam & consolationem scriptura-*

Tom. II.

rum spem habeamus. Sanctorum vita, lex viva, Instru-
ctio nostra. Chrysostomus sanctorum hominum res
gestas à Spiritu divino eam ob causam dictatas, &
à nobis relictas asserens: *Ut discerent, inquit, quod li-
ter ejusdem fuerint nature, virtutibus tamen studerent, ne
simus nos ignavi & desides in iis exercendis.*

Meum hinc votum est, quod Iobi sit: *Quis mihi
tribuat, ut scribantur sermones mei? Quis mihi det ut
exarentur in libro stylo ferreo, & plumbi lamina, vel celte
sculpantur in silice? In fimo statuere cogitat tablinum,
& ordiri scriptionem non vulgarem: nec enim tabu-
læ ceratis, aut arborum corticibus, aut candidis lin-
teis, sed nec chartæ, vel membranæ, sed marmori,
aut chalybi mandare vult verba, quæ scriptitare me-
ditatur. Utinam & ego hunc librum scriptionis neu-
tiquam prolixè omnium memoriæ imprimere, aut
quod mavelim pectoribus omnium, velut marmoreæ,
aut chalybeæ lamina possim insculpere. De hoc To-
bia libro, qui pagellas pauculas complectitur, verè
ausim pronuntiare: Liber mole quidem modicus,
sed Christiana perfectionis est commentarius.*

Scriptionis porro hic erit ordo, qui est historia. Ordo scri-
ptionis.

Ordiamur à Tobias genere & familia.
Tobias ex urbe & tribu Nephali oriundus prima-
rius Natalibus. Pater illius Tobiel, Avus Ananiel pro-
avus Adiel, abavus Gabaël, tritavus Asaël, tritavi
pater Nenathiel.

Judæi supra quàm dici potest, in conscribendis
genealogiis diligentissimi. Hinc ista talia tam exactè
sciri potuerunt. Sed porro eamus.

§. II.

Natus est Tobias anno quater millesimo quadrin-
gentesimo vicesimo. Denatus est sub Manasse
Rege quater millesimo quingentesimo vicesimo se-
cundo. Ita vixit centenis & duobus annis. Tobie pa-
tria fuit Galilæa superior, urbs Nephali, quæ à tribu
sortita nomen. Ergo non ignobili familia ortus est,
quod ex accuratissimâ profapia, generisque descri-
ptione cuiusvis facillè constat, in qua avus, proavus, ab-
avus, tritavus, & pater tritavi tam distinctè nomi-
nantur.

Deinde si Tobias munus aulicum spectemus: Sal-
manafaris Regis princeps œconomus fuit Tobias, ad
quem omnia emenda pertinerent. Neq; verò credi-
bile huic officio hominè ignobilè præfectum. Itaque
Tobias primarij generis vir honoratus. Et hæc nata-
lium ornamenta Deo in acceptis referenda. Ita enim
Deus, quibus vult, concedit; negat innumeris. Ha-
bet generis dignitas, familiæ vetustas suos honores,
quibus emineat. Nemo id negaverit. Paulina præcep-
tio est: *Reddite ergo omnibus debita; cui honorem, hono-*

Gregorius Nazianzenus triplicem statuit nobili-
tatem. Prima suam supernè trahit originem: Ad ima-
ginem divinam conditi sumus. Quæ quidem ratione
omnes peræquè sumus nobiles. Altera priscom san-
guinem

Quo anno
natus To-
bias &
mortuus.
Patria.

Regis Sal-
manafaris
œcono-
mus.

Rom. c. 13.
vers. 7.

Triplex
nobilitas.
Prima.
Secunda.

Ecc

guinem

guinem & claros prefert natales. At hæc nobilitas uti suum habet ortum, ita suum etiam occasum & interitum ignorare non potest. Tertia, quam virtus parit est eruditio. Vulgarè phrasi dicitur: Homo nobilis est, aut quia ingenij nobilis, iudicij maturi, memoriæ excellentis, aut quia bene institutus, optimè moratus, insigniter doctus, eximie sedatus, omnibus sese attemperare parus. Sic quisvis dispiciat, quibus velit nobilitatis insignibus ornari, si nondum eâ claritate fulgeat. Seneca de nobilitate verà differens: *Bona mens, inquit, omnibus parat, omnes ad hoc sumus nobiles. Si quid aliud est in philosophiâ boni, hoc est, quod stemma non inspicit. Præcipuus Socrates non fuit: Cleanthes aquam traxit, & rigando hortulo locavit manus: Platonem non accepit nobilem philosophia, sed fecit. Quis ergo generosus? Ad virtutem bene à naturâ compositus. Hoc unum est intuendum. Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus: Nemo in nostram gloriam vitæ: quod ante nos fuit, nostrum non est. Animus facit nobilem, cui ex quacunque conditione supra fortunam licet surgere.*

Paulus Timotheum suum hortatus: *Divitibus, inquit, huius sæculi præcipe, non sublimè sapere. Præcipi vult, non suaderi his, qui ceteros facultatibus, nobilitate, aliis dotibus antistant, supercilium non erigere, non inolescere: Dic eis & manda, ut famulos atque subditos, & quoscunque alios, non minus quam se, ac suos putent esse homines. Contrarium subinde factum. Homines potentes ac nobiles supercilio tam grandi servos suos, & ignobiliores alios despexerunt, perinde ac si magnates isti de longè meliore luto sint facti. Minimè Christiana, & amens, barbaraque insolentia hoc est. Præcipe igitur, præcipe tam fastuosos pavonibus cristas ponere, & meminisse, non solâ multitudine fumosarum imaginum, nec stemmatis tantum & longi sanguinis æstimatione censerî hominem; vera nobilitatis insignia, virtutis & eruditionis esse ornamenta, plus aliis scire, auctiorem doctrinam comparare, sanctius ad virtutis leges vivere, hoc facit nobilem.*

Talem in exemplum statuimus Tobiam, qui familiaria, & stirpe clarus, clarior fuit virtute, vir exactissimus ad omne virtutis imperium. Talis & Romanus martyr vir nobilissimus, qui Galerij Imperatoris ævo, Asclepiadi Antiochiæ præfecto in os objiciens: Absit à me, inquit, ut nobilem me præferat parentum sanguis, aut lex curiæ; generosa Christi sequela nobilitat viros. Non cupio ut mihi, meoque generi quidquam parcas. Christi sanguis pro me suffulset nobilitat. Oratione tam ingenuâ irritatus Asclepiades, Christi Athletam flagris & plumbatis cædi, latera mucronibus conscindi iussit: At Romanus non minus fortiter ac herè: Gratias ago tibi, ô præfecte, inquit, quod in meo corpore multa referaris ora, quibus Christum meum deprædicent. Tot ecce Christum in me linguæ, tot laudant labia, quot vulnera.

§. III.

Notro hoc ævo in aulis principum illustre nobilitatis ornamentum & insigne est clavus aurea, quam reges, Principesque dant Magnatibus, qui sibi sunt aureæ. Has quisquis desiderat, quavis horâ eas impetrat, hac geminâ clave momentis omnibus cælum referat. His ornamentis ad omnem nobilitatis perennitatem insignimur.

Ante annos quadraginta & plures, quod recentissimè memini, vir non longi sanguinis, nec lunulis pedem insignitus, sed arte musices clarissimus auream à suo principe clavem in eximij favoris signum accepit. Sapuit vir iste, & intra suam sese fortunam continuit, clausam galeam non perforavit, non se alium, quam

A erat, iactavit: Scitur, aiebat, qui sum; & gloriosus mihi meâ me arte evehi; satis est mihi clavus aurea, maximi favoris argumentum, hæc una clavus satis me nobilitat. Prudenter hæc & modestè.

Clave aureâ nobilibus inferi potest, quisquis id ferri affectat. Et genus & formam regina non pecunia, sed pecuniæ largitio, sed elemosyna, sed oratio donat. Elemosyna & oratio, duæ claves aureæ. Elemosyna cælum, oratio cor referat divinum, ed spiritum ardentem precantis ingreditur. Hieronymus Celantiæ sapienter instituens: *Nulli te unquam, ait, de generis nobilitate præponas, nec loco humilioris natus te inferiores putas. Nec scit religio nostra personas accipere, nec conditiones hominum, sed animos suspicit singulorum. Sola apud Deum libertas est non servire peccatis; summa apud Deum nobilitas est clarum esse virtutibus.*

De elemosynâ cæli clave aureâ Hebræus vates Daniel luculentissimè: *Quamobrem, inquit, rex consilium dedit meum placeat tibi, & peccata tua elemosynis redime, & inquitates tuas misericordis pauperum. Hoc nolter nobis Tobias suo loco dicit. Quoniam elemosyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras. Fidia magna erit coram summo Deo elemosyna omnibus facientibus eam.*

Hic dices: Quam ego velim in egenos esse liberalissimus, & quavis hebdomade centum philippicos in pauperum turbam partiri. At recule tenues sunt & accisæ, vacuâ manum non explicant. Vellem si possem. Solatium hic ingens Augustinus supplicans: *Quid, dicit, quid vis, inquit, & non potes factum Deum computat. Dicitur Deus, quid quisque voluerit, non quid poterit.*

De oratione aureâ cæli clave dixit Siracides: *Oratione humilioris se nubes penetrabit, & donec propinquet non solabitur, & non discedet donec Altissimus expiât. Applica hanc clavem, & referasti cælum & aspueristi cor divinum.*

Qui geminas has claves aureas habent, hi regum regi à cubiculis sunt primæ admissio amici, summæ nobilitatis magnates. Orando & elemosynas erogando jus civitatis supernæ, nomen nobilitatis æternæ obtinetur.

CAPUT II.

Tobias inter omnes tribules suos eximius.

Tobias genus & patriam exposuimus. Postquam viri nomen, continuò multiplex comitatur elo-

I. Puer etiânum & pæne infans, puerile nihil aut infantile moribus præ se tulit. Cùmque esset junior omnis in tribu Nephtali, nihil tamen puerile gessit in opere.

II. Ceteris omnibus ad Ieroboami vitulos aureos properantibus, ille solus Hierusalem ibat, & templum Domini frequentabat. Ita divinæ paginæ testantur.

Denique cùm irent omnes ad vitulos aureos, quos Ieroboam fecerat rex Israël, hic solus fugiebat consortia omnium, & pergebat in Hierusalem ad templum Domini, & ibi adorabat Dominum Deum Israël.

III. Societatem hominum pravorum cautissimè declinabat; illud Siracidæ monitum sectatus: *Qui rigerit picem, inquinabitur ab eâ, & qui communicaverit superbia, induet superbiam.*

IV. Omnia primitiva sua & decimas suas fideliter offerre, ita ut in tertio anno profelytis & advenis ministraret omnem decimationem. Fidelissimus debitor, mitissimus exactor.

V. Hæc & his similia secundum legem Dei puerulus observabat: parentes honorabat: statim de die temporibus Deum adorabat, mensam, somnum, actiones omnes precibus Deo commendabat, leges divinas memoriæ diligentissimè mandabat. Iosephus scriptor Græcus Hebræorum

Tertia.

Sen. ep. 44. mihi pag. 456. & seq.

1. Tim. c. 6. vers. 17.

Tobias fuit vir ad omne virtutis imperium exactissimus.

Oratio & elemosyna claves cæli sunt aureæ.

Lunula in calceis prisca nobilitatis insigne.